СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ   РІК XLV.   Ч. 182.   Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 7-го серпня, 1937.   VOL. XLV.   No. 182.   Jersey City, N. J., Saturday, August 7, 1937.   THREE CENTS

ФАРМЕРСЬКІ ҐРУПИ ДОМАҐАЮТЬСЯ СПЕЦІЯЛЬНОЇ СЕСІЇ КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН. — З огляду на те, що противники програми уряду, щоб убити урядові проекти, стараються довести до якнайскоршого закриття теперішньої сесії конґресу, серед сенаторів і конґресменів, що походять з фармерських околиць, почався рух за скликання спеціяльної сесії конґресу в осені для розглянення фармерського законодавства.

Президента Рузвелта відвідала делеґація сенаторів, котра предложила йому таке домагання в імені 40 сенаторів.

БОРОТЬБА УРЯДУ З ПОДАТКОВИМИ УХИЛАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Спільний комітет палати послів і сенату предложив уже палатам конґресу проект нового податкового закону, що має на ціли унеможливити преріжні податкові ухили, які президент Рузвелт розкрив був у своїм посланію до конґресу дня 1-го червня.

Проект має 47 рад, зібраних у 8 ґруп.

ДАЛЬШІ ПРИГОТУВАННЯ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Корпорація світової вистави в Ню Йорку в 1939-тім році дістала запевнення від департаменту военної фльоти, що ціла американська фльота відвідає виставу принаймні на два тижні.

Фльота малаб теж брати активну участь у морськім ексґібіті на виставі.

НЕ ВДАЄТЬСЯ ПОГОДИТИ ФЕДЕРАЦІЮ ПРАЦІ З КОМІТЕТОМ.

ЛОВЕЛ (Месечусетс). — Федераці Праці стейту Месечусетс відкинула поважною більшістю голосів проект довести до згоди між Американською Федерацією Праці й Комітетом Промислової Орґанізації.

По бурливій дискусії над цею справою 208 делеґатів заявилися проти такої згоди, а всього 28 за неї.

НА ДОПОМОГУ ВЛАСНИКАМ ДОМІВ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Вилйем Бері станув на чолі ґрупи з 6 конґресменів, котрі домагаються від конґресу ухвалення нового закону на допомогу власникам домів.

Ґрупа задумує внести відповідний проект іще на цій сесії конґресу, хоч не сподівається ухвалення його.

ДЛЯ ОБЛЕКШЕННЯ МЕШКАЛЬНОЇ ПОТРЕБИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар внутрішніх справ, Ікес, установив ціну винайму мешкань у найбільшім урядовім підприняттї для зарадження мешкальній скруті в дільниці Вилйемсбурґ у Брукліні, Ню Йорк. У цих домах уряд має рахувати від $4.73 за одну кімнату в одно або дво-кімнатних апартаментах до $6.61 за одну кімнату в 6-кімнатних апартаментах.

СУДДЯ МАҐОНІ КАНДИДАТОМ НА УРЯД ПОСАДНИКА НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Тамані Гол, правильна орґанізація Демократичної Партії, іменувала своїм кандидатом на уряд посадника міста Ню Йорку сенатора Ройела С. Ковпленда, звісного противника політики президента Рузвелта.

Частина Демократичної Парвії (а саме орґанізації 4 повітів) іменувала кандидатом суддю Джеремію Т. Маґонія, котрий висуває як свою програму піддержання „нового розділу" та добуття Демократичної Партії в Ню Йорку з морального занепаду, за котрий він винує Тамані Гол.

БІЙКИ Й АРЕШТИ В ДОКОВІМ СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Коло брам докових вирстатів підприємства „Робинс Драйдок енд Ріпер Ко." в Брукліні прийшло в четвер до нових бійок між пікетами страйкарів і страйколомами. Триста поліцаїв відводили страйколомів від брам. Поліція арештувала 12 осіб. Три з них арештовано за побиття юнійного робітника.

ЖЕРТВИ ВИБУХІВ.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Вибух у будинку підприємства „Ворлд Бестос Брейк Лайнинґ Корпорейшен", що скоївся в четвер, убив на місці 23-літнього робітника Джана Лофертія та покалічив 40 інших робітників так, що 13 з них треба було відставити до шпиталів. Причиною вибуху вважають проточину в ґазових рурах.

У „Вест Ню Джерзі Гомеопатик Госпитал" у Кемдені, Ню Джерзі, помер 23-літній Вилйем Паоліно, заявивши передтим урядникам, що його покалічив вибух дестилярні в Гемонтоні.

Вибух кітла в одних варстатах до направи авт у Вест Оренджі, Ню Джерзі, вбив на місці 37-літнього робітника Михайла Каруза та покалічив Джозефа Робертсона.

ЗНОВ ВИПАДОК З БІЛЬБАВСЬКИМИ ДІТЬМИ.

До якої міри уми більбавського населення, включаючи дітей, затроєні марксівською пропаґандою, вказує черговий випадок з більбавськими дітьми, яких милосерні швайцарці забрали до себе, щоб урятувати їх від смерти. Коли тих дітей привезли на стацію до Женеви, до них прийшли два священики. Також на стації вони побачили хоруґви місцевого швайцарського кантону, що подібні кольором до національних еспанських кольорів. Діти з тої нагоди підняли бучу, малощо не побили священиків. „Журналь де Женев", описуючи цю подію, закінчує: „Анархістично - комуністичні педаґоги Еспанії виконали свою роботу добре: молоді марксисти так добре вишколені, що ображують тих, які хочуть їм життя врятувати".

ПОРОДИЛА 7 ДІТЕЙ.

В Еспанії, в місті Мурсія, жінка одного робітника породила семерята. Після породу до кількох хвиль мати померла. Лікарі сумніваються, чи дітей вдасться заховати при життї.

ПІД ЗАМІТОМ НАРУШЕННЯ МОВЧАНКИ.

У днях 7. і 28. червня ц. р. відбулися в окружному карному суді у Львові розправи проти братів Павла і Петра Плешкевичів зі Львова в карно-адміністраційній справі. Оба обвинувачені відповідали за те, що 12. травня ц. р. в часі 3-хвилинної мовчанки в ціли вшанування памяти маршала Пілсудського демонстраційно сміялися.

Обох згаданих арештував 12 травня ц. р. постерунковий ч. 347, який у тому часі повнив службу на вул. Личаківській. Арештованих придержала поліція 36 годин, а опісля городське староство у Львові покарало Павла Плешкевича гривною 20 зл., із заміною на 7 днів арешту, а Петра Плешкевича, 16-літнього хлопця, гривною 30 зл., із заміною на 10 днів арешту.

По переведеній розправі окружний суд звільнив обох обвинувачених від вини і кари. На розправі на підставі зізнань свідків виявилося, що в часі згаданої мовчанки сам постерунковий не заховав спокою, а навпаки, своїм поведенням спричинив сміх у публики.

Обох Плешкевичів боронив адвокат Зиновій Решетилович зі Львова.

СВІТЛИНА ЗПЕРЕД 100 ЛІТ.

Паризьке наукове товариство святкувало століття винаходу фотоґрафії. В червні минуло 100 літ від хвилини, як французькому маляреві Люї Жак Даґер вдалося по довголітній праці утревалити образ, відбитий з „камера обскура". Співробітник батька фотоґрафії був Никифор Ніпс, згодом славний літоґраф. Винахід Даґера викликав був у науковім світі величезне враження. Одночасно виступив в Анґлії вчитель Фокс Фальбот зі своїм винаходом, що виявився реальніший від винаходу Даґера. Це теж рішило, що фотоґрафічне мистецтво розвинулось особливо сильно в Анґлії.

ЗНОВ БАЛАЧКИ ПРО КАНДИДУВАННЯ РУЗВЕЛТА ВТРЕТЄ.

Джан Гемилтон, предсідник Краєвого Комітету Републиканської Партії, зажадав від Джеймса Фарлія, предсідника Краєвого Комітету Демократичної Партії, виразної відповіди на питання, чи президент Рузвелт буде втрете кандидувати на уряд президента Злучених Держав. Ґубернатор Тексасу, Алред, заявив у Мексику, що горожани Тексасу стоять без застережень за Рузвелта та будуть на нього голосувати навіть тоді, як він буде втрете кандидувати на уряд президента.

ВЖЕ І КОНІ В ОКУЛЯРАХ.

Один анґлієць, що перебуває в Антверпії (Бельґія), купив собі недавно чудового коня й розуміється „чудово" за нього заплатив. На жаль, кінь мав слабий зір і далеко не бачив. Анґлієць не подарував свого. Пішов до оптика, а цей справив коневі елеґантні окуляри. Що дня тепер мешканці найкращої вулиці, „Бульвард дю Режан", бачать бистрого коня, як гордо чвалає по гладкім асфальті в окулярах.

КРАДІЖ З ГОЛОДУ.

Суддя Авґуст Дрейер у Ню Йорку судив 18-літнього Вилйема Карвила за крадіж поживи з ресторану, в котрім він колись працював. Крадені товари варт були два доляри. На запит судді обвинувачений сказав, що він крав з голоду. Власник зізнав, що обвинувачений не рушив $70, котрі були в касі, і суддя його звільнив.

ЗЛОДІЙСЬКА ОБЕЗПЕЧАЛЬНЯ.

Злодійська обезпечальня існувала в Варшаві й давала правильно підмоги злодіям, у випадку, коли їх зловили на крадіжу чи запроторили в тюрму. Т-во налічувало коло 3,000 членів, що точно вплачували вкладки. Арештували цими днями директора цієї обезпечальні, Нухима Цвіклера.

ЯК СПЛЯТЬ РІЖНІ НАРОДИ.

Европеєць чи американець спить найкраще, маючи під головою мягку подушку. Ніпонець кладеться на роґіжці на землі, а під голову підкладає твердий чотиригранний пеньок, без котрого не засне. Китаєць дбає дуже про своє ліжко, котре буває деревляне, майстерно різьблене і дуже низьке; за підстілку вживає роґіжки. Мешканці на далекій півночі не можуть спати, не маючи витягнених ніг, а під рівником люди корчаться і сплять у такій позі дуже добре. Анґлієць накривається ковдрою, двома коцами і спить навіть у часі гострої зими, при отвертому вікні. Інакше робить москаль: найкраще спить близько печі. Ляпонець влазить головою до мішка і спить у нім вигідно. Подібно влазить на ніч до мішка мешканець Східних Індій, щоб захиститися перед докучливими комарами. Анґлієць і італієць має подушку з піря, але любить вилоєний матерац. Німці і чехи люблять спати на перині і під периною.

ГЕРОЙСЬКА ДІВЧИНА.

Учениця мадярської ґімназії Єлисавети, Катруся Фоно, стала відомою в цілому Будапешті. Вона врятувала життя малому хлопчикові, що топився в Дунаю. Восьмилітній Людвик Дот бавився над берегом Дунаю з товаришами. Несподівано дістав стусана й упав у воду. Холодна струя вхопила хлопця і понесла кількасот метрів. Саме тоді проходила туди Катруся Фоно. Побачивши, що хлопець от от потоне, скинула плащ і негайно стрибнула в Дунай. Вхопила хлопця й почала плисти до берега. Нагло сама охляла. Ще трохи й Катруся враз із врятуваним хлопцем була би пішла на дно. На щастя надїхав берегом віз. Візник кинув у воду дівчині віжки. Таким чином Катруся і хлопець вилізли на беріг. Тепер лежить геройська дівчина в батьковому домі. Її сили так виснажені, що Катруся не може покинути ліжка. Але вона щаслива, бо врятувала життя людині. Крім того дали їй за це золоту медалю як за геройське діло.

ПОЛІЦАЇ — НЕ ПОЛІЦАІ.

В Роша Лаґуа в Бразилії населення з дива не могло вийти, що це за дивна якась поліція. Вона впадала негайно до мешкань з окриком: „Поліція! Руки догори, ревізія"! І ревідувала, нишпорила по всіх закутинах за комуністичним матеріялом і забирала на поліційний постій для кращої перевірки всі компромітуючі предмети, як годинники, скарбонки, старинну обстанову і т. д., але на постою ніхто про якісь ревізії й не думав. Виявилося, що це звичайна розбишацька шайка, перебрана за поліцаїв. Поліція її перешукала, а суд записав усім членам тринацять років вязниці і зворот накоєної шкоди.

ЗУБНА КЛІНІКА В ЧОВНІ.

Зубна клініка, що плаває, є в Швеції й належить Червоному Хрестові. Вона вміщається на моторовому човні й виві-нувана всякими зубно-лікувальними знарядами й засобами. Ця клініка має за завдання лікувати незаможніх мешканців, що мешкають на віддалених острівчиках та між фйордами.

ДИТИНА ЗНАЙШЛА СКАРБ.

У Берліні вісім-літній хлопчина бавився мячиком на вулиці. Мячик упав до пивниці. Хлопчина заліз туди й там знайшов паперову торбинку, а в ній 97 золотих монет по 20 і 10 марок, вибитих іще перед війною. Батько дитини передав знахідку до поліції, що шукає власника.

ДИВНІ ГУЦУЛКИ.

Дня 28. VI. 1937 р. поверталися через Коломию із якоїсь „паради" у Львові чи у Варшаві дуже дивні гуцулки. Вони говорили найчистішою літературною польською мовою.

Видно „запотребування" гуцулів на всяких „реґіональних" парадах є таке велике, що треба рятуватися перебраними типами, котрі з гуцулами не мають нічого спільного.

ЛЕҐЕНДИ ПРО РОЗСТРІЛ ЧЕРВОНИХ ҐЕНЕРАЛІВ

БЕРЛІН. — У звязку з розстрілом вісьмох червоних ґенералів по світі блукають ріжні леґенди про те, як вони поводилися безпосередньо перед смертю. Всі ці леґенди стверджують, що маршал Тухачевський поводився дуже відважно до самого кінця. Тільки деякі леґенди твердять, що він умер спокійно, з іронічним усміхом на устах, а ось нова верзія, що розійшлася по Европі, твердить, що Тухачевського застрілили в його власній келії, бо з огляду на його велику фізичну силу чекісти не могли вивести його з келії. Тухачевський розпочав з чекістами боротьбу. В їх присутності був прокуратор Вишинський, якого Тухачевський сильно потурбував. Притім червоний маршал кляв з цілої сили та визивав останніми словами Сталіна, закидаючи йому зраду російських інтересів. Ґенерала Якора застрілили в його власнім кабінеті. Коли прийшли його арештувати, він знав, чим те все скінчиться, і рішився дорого продати своє життя. Він забарикадувався у свойому кабінеті і відстрілювався доти, доки стало куль. Притім він убив кількох чекістів. Подібно розстрілили інших ґенералів. Вже після того, як їх помордували, большевики зробили „суд" над ними і засудили їх на смерть.

ЗА ЩО ВИДАЛИЛИ БАСЕХЕЗА З СОВЄТІВ.

ТАЛІН (Естонія). — Відомий віденський журналіст Басехез, якого недавно Совєти видалили зо своєї території, написав в одній естонській ґазеті про причини, чому його видалили. Формально, говорить Басехез, видалили його за одну статтю про засуд червоних ґенералів. Але в дійсності причини глибші: Совєти не люблять, коли якийсь журналіст задовго сидить у їх краю і зачинає добре визнаватися в совєтських справах. Для всіх чужинців, включаючи туди не лише туристів, але також журналістів і дипльоматичний корпус, совєтська влада зладила облудну сітку пропаґанди, яка на новика ділає так, начеб у Совєтах все було в найкращому порядку. Коли людина остається довше, то починає в тій облуді визнаватися. Чужинцям, говорить Басехез, не можна жити окремо та змішуватись із звичайними совєтськими горожанами. Вони мають спеціяльні кватири, спеціяльну обслугу. Також під тяжкою карою не вільно совєтським горожанам сходитися з чужинцями. В баґатьох випадках арештують навіть совєтських лікарів, які обслугують чужинців. Причиною цього є те, що в розмові з чужинцями совєтський горожанин переконується, що совєтська пропаґанда, начебто в капіталістичних краях іще гірше як у Совєтах, є вцілості брехлива.

ЯПОНІЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗАЦІЇ КИТАЮ.

ТОКІО. — На запит деяких японських послів, що є найголовнішою причиною останнього японсько-китайського конфлікту, японський міністер закордонних справ, Кокі Гірота, в парляменті відповів, що Японія хоче змусити китайський уряд, щоб він не попадав під впливи комунізму, а щоб включився до протикомуністичної акції на зразок Японії та Німеччини. Як відомо, большевики ступнево щораз глибше проникають у Китай і вже захопили владу в китайському Туркестані та в частині Монголії, себто на території кілька разів більшій ніж Німеччина.

ВАРВАРСЬКІ МЕТОДИ ЧЕРВОНИХ.

ПАРИЖ. — Французький полковник Бужене заскаржив до суду „невідомих справників", які використали наївність двох його молодих синів, затруїли тих синів якоюсь тяжкою заразливою недугою і післали їх на сторону ґен. Франка, щоб вони собою заражували вояків революційної армії. Його сини, захоплені червоною пропаґандою, самі згодилися зробити з себе цю жертву. Тепер вони, арештовані в Іруні еспанськими революційними властями, призналися до всього. Їх батько домагається від французьких слідчих властей, щоб вони розкрили ці варварські круги, які для своїх цілей використовують ідеалізм молодих, невинних людей.

ЮГОСЛАВСЬКОГО ПАТРІЯРХА ВАРНАВУ НЕ ОТРОЄНО.

БІЛГОРОД. — Сім білгородських лікарів, які перед смертю доглядали югославського патріярха Варнаву, видали офіційний комунікат, у якому заявляють, що слухи, начебто патріярха отроєно, є зовсім безпідставні. Його шлунок переслано до аналізи і не знайдено в ньому найменших слідів якоїнебудь отрути. Він помер на інші недомагання, получені з хворобою серця.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОСЯТЬ НИЗЬКОЇ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ

Коли минулої суботи в сенаті конгресу прийшло до дебати над проектом закону, котрий надає урядові право встановляти мінімальну заплату й максимальну працю, проти цього проекту піднялися тоді протести, які є незвичайно повчальні для запізнання горожан з положенням у краю.

Піднесли передівсім голоси републиканські сенатори. Цього можна було по них сподіватися, бо за пропонований закон заявився теперішній уряд, котрий, як звісно, вийшов з Демократичної Партії. До того Републиканська Партія, як її історія показує, все заступала інтереси промисловців і великих купців, а пропонований закон чомусь, не зовсім слушно, видався їм нарушенням цих інтересів. Тільки ґрупа так званих поступових републиканців, як Ла Фолет, заявилася за потребу такого закону.

Ще замітніша опозиція проти цього закону вийшла з боку поважної ґрупи сенаторів з Демократичної Партії. Передівсім пішли з опозицією деякі члени Демократичної Партії з півночі, котрі, не зважаючи на ріжницю партій, стоять, видно за назадницьку політику, котра голосить: „Хай усе буде, як бувало!"

З опозиції демократичних сенаторів проти цього проекту демократичної адміністрації відбивався голос сенаторів з південних стейтів. Як звісно, в південних стейтах переважає Демократична Партія, бо там населення ще досі живе памяттю Горожанської Війни, коли вів проти південних стейтів вашинґтонський уряд з републиканським президентом на чолі. Опозиція південних демократів до північних републиканців стала американською традицією. Кожний уряд міг рахувати на цю традиційну опозицію південних політиків до північних републиканців чи до інтересів, котрі републиканці звичайно заступають.

Тимчасом, як під дебати сенату прийшов законопроект про мінімальну заплату й максимальну працю, південні сенатори робили все в своїх силах, щоб запобігти розширенню цього закону на південні стейти. Вони немовби просили: „Дозвольте нам на полудні задержати низькі заплати". Говорили так, начеб хотіли сказати, що добра заплата для робітників лежить в інтересі цілого населення, але лише на півночі, а на полудні публичний інтерес вимагає низької заплати. Говорили вони, як можна легко догадатися, в імені південних фабрикантів, котрі досі розживалися на полудні, піддержуючи свої фабрики дешевими робітниками.

Здавалось би, що інтересові робітників на півночі не противиться, якби вводили волю цих південних політиків. Одначе якби в законі зробити такий виняток, тоді багато фабрик, невдоволених з рівня заплати, встановленого на півночі, переносились би у полудневі стейти, де такого рівня не булоб, і тоді на півночі маси робітників знайшлись би без попиту на свою працю. Це розуміють деякі південні політики, як Блек і Мейвері, котрі в цій боротьбі йдуть за одностайний робітничий закон для цілих Злучених Держав.

УМЕР МАРКОНІ

(З мого римського щоденника).

20/VII, 1937.

„Сьогодні вночі вмер Марконі".

Цю звістку принесло раніше радіо, підхопили пообідні часописи, понесло з уст до уст вражене населення Великого Міста. Всім було відоме це ймення, в усіх викликало воно пошану і гордість. Відповідно до того звістка про смерть викликала негайну реакцію:

— Та невже?! І то саме тепер...

— „Саме тепер", цебто в такий критичний для світу й для Італії момент політичного напруження та загострення ідеольоґічної боротьби між „фашизмом" і „комунізмом".

„Саме тепер"...

Ще ввечері, напередодні своєї смерти, Марконі отримав запевнення від маршала Бадоля, що блискуча перемога італійської армії в Африці завдячує першазе вдосконаленим апаратам бездротного телефонічного сполучення, що давали можливість окремим відділам війська триматися ввесь час у постійному контакті та вимінюватися всіми потрібними відомостями; а вночі Марконі вже не було в живих...

„Саме тепер", цебто коли на крайньому европейському Заході, в Еспанії, тільки скінчився перший рік великої громадянської війни, що готова з дня на день перетворитися в інтернаціональну, і коли на крайньому азійському Сході почалися справжні бої між японською та китайською армією.

На яхті „Елетра", де Марконі переводив в останніх роках свої досліди та численні подорожі морем, знаходиться фотографія Мусоліні з такою присвятою: „Сенаторові Марконієві, магові простору, панові етеру". І поруч з нею стоїть друга фотографія, найбільшого італійського поета Д'Анунція, також з присвятою „світлому кораблеві Марконієві, що плаває в чуді й надає життя тиші".

Життя Марконія було дійсно постійне „плавання", плавання в чуді і плавання на морі. „Дві великі цілі", говорив він свойому приятелеві Солярієві, „мав я в подорожах на моїм яхті: першазе чисто технічну мету вільного переведення моїх дослідів, що інакше не булиб можливі без відповідних зобовязань, а ті зобовязання відбивалисьб шкідливо на моїй праці, — і другу політичну мету: нести італійський прапор у найдальші країни, де він іще мало знаний, або в місцевості, де відбуваються важливі з'їзди англьосаксонців, що занадто часто забувають про існування італійців".

Бо Марконі був великий італійський патріот. Мрією його життя було служити своїми винаходами Італії, першазе тільки Італії, а вже потім тим, котрим вони могли бути теж пожиточні, — а були вони пожиточні цілому світові. Коли італійський уряд відмовився використати його перші кроки на тій дорозі, що привела його пізніше до вершків світової слави (це був тоді уряд канцелярійних бюрократів, для яких винахід Марконія не мав „ніякого інтересу" і тому не міг бути взятий під увагу"), Марконі виїхав до Англії. Але, коли тут його праця знайшла повне признання, і він дістав офіціяльну пропозицію зробитись англійським громадянином, Марконі звернувся до італійського посольства: „Я хочу бути тільки італійцем, допоможіть же мені служити моєю працею Італії". І тоді Італія допомогла... Коли в 1901 році Марконі переконався в можливості висилки електричних хвиль через Атлантійський океан і висловив своє бажання, щоб офіційне ствердження цього його великого винаходу було зроблене під італійським прапором, італійська влада, не вважаючи на скептицизм багатьох офіційних учених, віддала в його розпорядження воєнний корабель „Карль Альберт". І таксамо коли в 1930 році Марконі захотів продемонструвати перед світом можливість бездротних телефонічних зносин між Европою й Австралією, що знаходиться в антиподах, він вибрав для цього маленький італійський яхт „Електру", що стояв у генуезькому порті, і зосередив на нім увагу цілого світу. Щаслива та країна, що в ній великі люди залишаються патріотами свого народу, а не робляться прикрасою чужого!

Одної ночі в Ню Йорку, коло оперового театру „Метрополітен", якийсь хлопець намагався заробити собі кілька долярів, накликаючи автомобілі для пань, що виходили з театру. Поліцай, який кермував рухом, не вважаючи на свій ніби „чемний вигляд", знайшовши відповідний момент, одним ударом звалив хлопця на землю. Присутній добродій, що, як виявилося пізніше, був американським послом, не міг стримати свого обурення:

— За що ви вдарили цього хлопця?

І поліцай байдуже:

— Це — італієць.

— Але італійці належать до великого народу, що дали світові великих людей.

— Я таких не знаю.

— Ви не знаєте, що Ґарибальді був італієць?

— Застара історія! — відповів поліцай.

— Не знаєте, що Марконі — італієць?

Поліцай тоді глянув на свого співрозмовника:

— Now you catch me (маєте рацію), — і почав потішати хлопця, що плакав.

Чомуж завдячує Марконі таку свою величезну популярність, що її відблиски осяюють цілу націю, яка його породила? — Коли в 1909 році англійський пароплав „Републік", зустрівшися з пароплавом „Флорида", зміг, завдяки Марконієвому апаратові, викликати допомогу і врятувати всіх своїх пасажирів перше, ніж сам затонув, у цілому світі зрозуміли вагу Марконієвого винаходу, і в усіх країнах визнано необхідність для кожного пароплава (а пізніше і для кожного літака) мати апарат безротного телеграфу. В 1913 р., себто ледве кілька років пізніше, з-поміж яких 750 пасажирів найбільшого трансатлантійського пароплаву „Титанік" врятувалися завдяки апаратові Марконія, тимчасом, як сам пароплав затонув у дуже короткім часі, після зустрічі з величезною ледовою горою. Коли врятувані з „Титаніку" люди прибули до Ню Йорку і довідалися, що Марконі знаходиться в цьому місті, в готелі „Голанд Гавз", вони влаштували маніфестацію перед готелем, вигукуючи: „Тобі ми завдячуємо наше життя", і потім, через спеціяльну делеґацію, піднесли йому велику золоту медалю, де Марконі фіґурував в образі Аполона. Одна гарна панночка, що брала участь в делеґації, замісць свого старого батька, хотіла обовязково поцілувати великого винахідника, і той, зніяковівши, почав дуже пильно розглядати свій образ на медалі: „Гаразд, — сказав він, — я завжди носитиму цю медалю, бо вона мені буде дуже дорогим спогадом, і крім того вона робить з мене... дійсно гарного чоловіка".

Марконі закінчив своє життя як ноблівський лавреат (1. грудня 1909 р.), сенатор (від 30 грудня 1914 р.), голова Національної Ради Дослідів (від 1. січня 1928 р.), маркіз (від 17. червня 1929 р.), президент Італійської Академії (від 19. вересня 1930 р.), член Вищої Фашистівської Ради, і один із найславніших людей цілого світу.

Але не треба думати, що шлях до слави був йому легкий. Шлях до слави завжди тяжкий і вимагає великої сили волі та витревалости. Ми вже згадували про те, як у рідній Італії зустріли були перші винаходи Марконія. Але це вже так принято, що, не можна бути пророком у рідній країні, хіба що після визнання її рідної якости в чужій стороні. Цією чужою стороною була для Марконія — Англія. Але і там справи зпочатку йшли зовсім негладко. Навпаки, англійці здавна звикли ставитися з презирством, і треба було власними якостями нищити це загальне упередження, на користь своєї й загальної, таки, національної справи. Коли в 1896 р. Марконі прибув до Лондону зі своїми двома скриньками, що в них переховувалися зроблені ним самим його перші машини, один великий англійський часопис видрукував, натякаючи про італійців, що заробляли по вулицях Лондону, виграваючи на катеринці:

„Прибув до нас ще один італієць з катеринкою, але без малпи (бо ґрачі на катеринці все мали зсобою малпу, що витягала квітки, виробляла ріжні штуки і т. п.). Ця катеринка не грає, але він хотів би наробити нею багато галасу".

Перші спроби радіотелеграфії на морі в Дублині цілковито не вдались, і мати Марконія, що його супроводила, була тим дуже болюче вражена, але сам Марконі залишився спокійний: — „Не зважай, мамо! Я певний свого успіху. Якщо не вдалося сьогодні, мусить удатися завтра".

Так, якщо не вдалося сьогодні, **мусить** удатися завтра. Треба тільки вміти бачити свою мету і невхильно йти до неї.

Перед кінцем великої війни Марконі, що приймав у ній чинну участь і декілька разів побував на фронті, повернувся до Риму для переведення дослідів над приймачем нового типу без антени. Один з найбільших пралатів католицької церкви відвідав його у віллі Сфорці на Янікульському горбі, де відбувалися досліди і не міг стриматися від висловів здивування;

— Але в який же спосіб входять до кімнати електричні хвилі? — запитав він. — Чи не крізь вікно?

— Ні, — відповів Марконі. — Як бачите, вікно зачинене.

— Отже в який спосіб?

— Може бути, що вашій еміненції булоб лекше це мені зясувати, бо ваша еміненція знаходиться в безпосередніх зносинах з Духом Святим, але, я, поправді, не знаю...

Але так примушувала його говорити тільки його скромність, бо якщо Дух Святий брав коли участь у людській творчості, то нема сумніву, що в творчості Марконі знаходиться величезна частина тої прикмети, яку ми тепер називаємо ґеніяльною інтуїцією, а раніше батьки наші називали пророчим чи поетичним натхненням, а книги святого письма — зшестям Святого Духа. Зрештою, ще іншим разом признав і сам Марконі: „В дослідах таємничих сил, що нас оточують", сказав він, „нам допомагає Боже Провидіння".

Марконі помер уночі з 19. на 20. липня, а 17. липня він обовязково захотів побувати у папи Пія XI., з яким його вязали дуже добрі відносини, щоб попросити у нього спеціяльного благословення для себе й своєї родини. І папа Пій XI. мав враження з цього останнього побачення з Марконієм, що той передчував свою близьку смерть.

Марконі помер іще, порівнюючи, молодим, 63 роки, від утоми серця.

Евген Онацький, Рим.

О. В.

КІНЕЦЬ КОМУНІЗМУ

Таємниця, що окружала останню „ґенеральську змову" в СССР, зачинає поволі розвіюватися.

В англійських часописах піднесено вже край таємничої заслони, кинутої на цю змову кривавим тираном, що панує над нещасними народами совєтського „Союзу". Чи колинебудь буде піднесена ціла заслона?

Не відомо але і те, що ми вже знаємо, позволяє поставити нехибну діягнозу хвороби, яка стрясає бувшу Росію.

Цею хворобою є — **агонія комунізму,** агонія доктрини, яка від 1917 р. тримала вкупі розхитану царатом і загрожену в своїм існуванні — імперію.

З опублікованої в англійській пресі програми розстріляних ґенералів, — виходить цілком ясно, що змовники — **дійсно були змовниками.** Правда, не шпигунами німецькими, (це видумка Сталіна), але змовниками. Проти Сталіна? — Проти нього, — **проти комунізму.** В їх програмі стояло: 1) збереження **реальних** здобутків революції (вивлащення великих земельних власників і скасування царату), і 2) перекреслення **фантастичних і нездійснених цілей** революції: цебто комунізму. Запровадження замісць нього — приватної власности, привернення чинника особистого заінтересування в своїй праці — **єдиної спонуки людського труду і збагачення країни.**

Чи таку програму моглиб виставити совєтські ґенерали, колиб вона не мала за собою величезної більшости людности країни? Певно, що ні. Бо совєтські маршали і ґенерали — це не Денікіни і Врангелі. Вони були віддані ідеї комунізму і тягли з цеї ідеї особисті користи. Тепер переконалися остаточно, що ця ідея веде країну до матеріяльної і моральної руїни, а її систему оборони — до повного розвалу. Тому то стали „контрреволюціонерами". А з ними і цілі верстви партії. Так стали колись контрреволюціонерами члени найбільш революційної палати — Конвенту, що післали на смерть короля, коли побачили, до якої матеріяльної і моральної руїни провадить Францію сліпота одної божевільної людини, Робеспієра.

Скупі вістки цензурованої большевицької преси вказують досить ясно, що ідея комунізму осточортіла всім у СССР. Селянам, оскаженілим від терору робітникам, що знову — як за часів великої мандрівки народів — юрбами манджають з міста до міста, з провінції до провінції; осточортіла бюрократії партійній, яку сіпають раз направо, раз наліво і яка ніяк не може натрапити на „ґенеральську лінію" зваріованого диктатора... А причина тому така: нежиттєвість, противжиттєвість комуністичної ідеї, засудженої на смерть.

Ця агонія, що триватиме довше чи коротше, викличе ще ріжні змови. Але скінчиться таки реставрацією національної Росії. Кінець комунізму надходить.

А Україна? Як видко з програми ґенералів, вони змагають до реставрації старої імперії, зцентралізованої і такої, яка не визнаватиме ніяких націй, опріч одної: російської. **Нова Росія означає для нас нову боротьбу,** яка повинна остаточно увільнити наш нарід з рук потвори, якій на імя Росія.

Дощ.

Панство Задрипані вийшли вечором на прохід. На нещастя почав падати дощ.

— Отвори парасолю — каже пані Задрипана.

— Шкода, нічого не поможе — відповідає чоловік.

— Якжеж?

— Ціла подіравлена.

— То нащож ти брав подіравлену парасолю?...

— А чи я знав, що буде дощ? — відповідає Задрипаний.

В. Будзиновський.

ОТАМАН КРУТИФІСТ

(Оповідання з історії Запорожжя).

(4)

— А що вам снилося, пане отамане?

— Стрівай! Попоївши, я приказав подати собі конву з медом. Вицідив я того меду, може більше як треба, і думаю:

„Тепер простягнуся на лавці і захропу так, що за рікою будуть чути".

— Та де там! Перед очима, біс його знає, не сон, а решета... Або будьто Метелиця... Розказує щось. А чортів син, гарно бреше. Начеб йому хто язик на камені вигострив. Потому став співати. Мої ноги слухали, слухали, тай від тих пісень позасипляли...

— Щож вам тоді приснилося, пане отамане? — спитав Косматий, котрий увесь час стояв мовчки.

— Не твоє діло, Косматий! — гукнув отаман. — Ти кайся, поки тебе за шию на Шамбаш не потягли!... А снилося таке. Біжу з гори, щоби вдарити на гайдамаків. Та ще не знаю, де вони. Мій кінь зноровився. Наставляє вуха. Бе... в бік... Я захропів так сильно, що аж пробудився... Ну, щож той сон значить?

— Він значить, пане отамане... — зачав Косматий.

— Мовчи! Не тебе питають. Тебе мабуть татарські чабани вчили поясняти сни... Нехай Сава скаже.

— Я гадаю, що ваш сон...

Деренко не докінчив, бо за Шамбашом хтось зачав гукати:

— Пане отамане, Крутифіст! Пане полковнику Гарасиме!

— Тутечки, тутечки! — відповів отаман.

— Ходіть сюди, у кого є ноги; мої у Метелиці.

Зпід Шамбаша вийшов піддовбиш, помічник військового довбиша, або літаврщика, що під своєю опікою мав військові літаври. Поклонившися з повагою отаманові Крутифостові, піддовбиш промовив ще поважніше:

— Їх вельможність, милостивий батько наш, пан кошовий Петро Кальнишевський, з усею старшиною військовою, січовими дідами і курінними батьками отаманами, приказали мені знайти славного полковника, пана отамана пластунівського куріня, Гарасима Крутифоста, і дуже просити їх, щоби зволили потрудитися на майдан перед церквою, на військову раду.

— А чи всі там? — спитав отаман підсміхаючися.

— Всі, пане отамане, всі. Вся кошова старшина і всі курінна.

— А я тобі кажу, що не всі.

— Всі до одного.

— Як нема одного, то не всі. Мене там ще нема, а ти брешеш мені в живі очи, що всі, ще й до одного!

— Тому, то пан кошовий післали по вас. Казали, що як ваша мосць не здорові, або вже лягли, то звістити їх про це, і їх вельможність самі прийдуть до вас.

— У милостивого нашого батька Петра Кальнишевського такий великий розум, як у самого нашого межигорського ігумена, нашого богомольця! У Метелиці не був, і знає, що я там ноги загубив, та тут на лавці сів відпочати. А чи під більшим прапором стоїть мудрий наш пан Кальниш?

— Ні. Стоїть під церквою, лиш при літаврах.

— То військових клейнодів не винесли?

— Ні. Рада зібрана ненадійно.

— Значить, по домашньому, — сказав отаман. — Як по домашньому, то і мені можна по домашньому на раду явитися. Ану. Саво, і ти, Косматий. За покаяніє підійміть лавку зотаманом Гарасимом Крутифостом і несіть мене на раду на майдан перед церквою до самого вельможного пана кошового.

Отаман сів на лавці як на коня. Коли ніхто не рухався, крикнув:

— Гей! хіба не чули, що не хто інший, а сам отаман Крутифіст приказує?

Деренко і товпа козаків, що позбігалися, прискочили до мавки і підіймили її. Щоби не впасти, отаман державя лавки обома руками.

Косматий підозрівав, що отаман може загадав заманити його до Січи, щоби там спіймати. Не послухав приказу отамана. Коли інші пустилися з лавкою і з отаманом до Шамбаша, Косматий сам один лишився на передмістю. Побачив це отаман і крикнув до нього:

— Ти, Косматий, зачекай тут на мене, аж я вернуся з ради. На раді мабуть буде щось про гайдамаків. Як вернуся, то ось тутечки, на Шамбаші велю тебе повісити!

Звернувшися до своїх, отаман став гукати:

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НАВІТЬ ТОГО ВЧИТЬ ГАЗЕТА.

Багато людей довідалися тепер про нове африканське звіря, окапі. Довідалися через газети, котрі подали про привезення до звіринця в Ню Йорку одного оказу цього дивного звіряти.

Вчать про цього звіра й у книжках про звірів, але певно й найкращий ученик зоольогії не багато памятає про окапі. Зате, як газети написали, що такий оказ приїхав до Америки, що дивитися на нього збіглися великі маси людей, то такі новинки вбють у голову память про цього звіра так, що ніщо вже їх не вибє.

Здавалося, що преса вчить суспільного розвою, політики, тощо, а тут показується, що вона вчить навіть зоольоґії.

„МАЛЬОВАНИЙ КІНЬ ДЖУНГЛІВ".

Африканські мурини, тубильці Конга, де живе окапі, називають окапі „мальованим конем джунглів".

Як показує фотографія звіряти, воно справді трохи скидається на коня. Одначе має дещо й з теляти, і з зебри, і з осла, і з жирафи.

Словом, рисунок його виглядає так, начеб дитина взялася рисувати коня та дала йому телячий писок, ноги зебри та ослячі вуха.

ЩО БУДЕ З АРХИПЕНКОМ?

Нацистичний уряд проголосив нову „чистку". „Чистять" цим разом штуку. Вичищують її з усіх „дегенерантських" (виродливих) напрямів.

Між цими „дегенерантськими напрямами" є всі нові напрямки, починаючи від імпресіонізму, кубізму й сурреалізму. Мають усі твори мистців, що признавалися до цих напрямків, забрати геть із музеїв.

Як звісно, з багатьома модерними напрямками, які нацисти проголосили „дегенерантськими", звязаний був чільний український модерніст різьбар і маляр, Олександер Архипенко. Що сталося з його творами, що були закуплені ріжними музеями в Німеччині?

ВІДГРЕБАЛИ.

Якраз буде рік тому, як підчас виборчої президентської кампанії говорили, що президент Рузвелт оточився самими соціялістами й комуністами. Що це був звичайний собі виборчий „трик", знали просто всі й не дуже цю балачку брали на серіо.

Прийшли вибори, люди заявилися за Рузвелта, і багато з тих людей, що підносили цей закид проти Рузвелта, соромилися своїх промов і Бога молили, щоб люди їх чим скорше забули.

Тепер знову відгріває цю балачку Краєвий Републиканський Клюб у Ню Йорку. На своїх зборах у вівторок цей клюб ухвалив резолюцію, в котрій каже, що ціла Рузвелтова політика походить від Карла Маркса та від Другого й Третього Інтернаціоналу.

Як донесуть про цю резолюцію президентові Рузвелтові, чи не спитається він: „Котрий це з братів Марксів називається Карло?"

ГЕРОЙСЬКА ГОРІВКА.

В американських газетах появилися цими днями оголошення одної горівки, а на цих оголошеннях нарисований англійський жовнір з полку „власної кавалерії Принца Алберта Віктора".

Що має спільного горівка з кавалерією Принца Алберта Віктора? — спитаєте. Га, останніми часами ця кавалерія дістала в фільмах багато розголосу. Кожна дитина знає про геройські подвиги англійських бенгальських лянсієрів в Індії. Англійський кавалерист тепер всеодно, що герой. Фабриканти горівки хочуть використати цей розголос для свого бизнесу: помістивши образ англійського героя з англійської кавалерії, вони підсувають пючим думку, що як вони будуть пити цю горівку, то будуть такі, як ці англійські кавалеристи, себто герої.

До цього поступку фабрикантів горівки подібне те, що зробив Краєвий Републиканський Клюб з Рузвелтом. Републиканський Клюб знає про кепський розголос, який уже зроблено Карлові Марксові, та Другому й Третьому Інтернаціоналові, і тому Клюб доліпає до них Рузвелта, щоби підсунути читачам, що Рузвелтова програма про „новий розділ" це щось у роді програми Карла Маркса або Інтернаціоналів.

Щось подібне роблять із Шевченком: люди, які до нього зовсім непричетні, які Шевченка, якби нині жив, нагнали б від себе стрімголов, користають з його доброї слави й доліплюються до нього, щоб на його добрій славі зробити собі бизнес, підсунувши несвідомому народові думку, що Шевченко й вони — це товариші.

Таким людям, як треба, то побачать подібність; а як їм не треба, то побачать зараз ріжницю. Як цей „сноб" в українській анекдоті, що хвалився подібністю між собою й цісарем.

„Иди, иди", говорив йому товариш, „та хібаж ти в чому подібний до цісаря?"

„А ось я маю ніс між очима".

„А хібаж я не маю таксамо?"

„Ні, в тебе так, як у жебрака!"

В суді.

— Назвище?
— Параскевія Дишель.
— Скільки літ маєте?
— 76.
— Замужна?
— Ще ні.

„МЕГАРИСТ НІКОЛИ НЕ ПОКИНЕ СВОГО КОМАНДАНТА"

Найгарніший звіт у світі.

Маври кажуть, що пустиня Іджіді це найгрізніша частина Сагари — мавпи реджібат, які живуть між Сегуєт ель Гамра і пустинею Іджіді, це справжні чорти.

Франція побудувала в тій частині Сагари, що межує з Ріо де Оро, кількa невеличких твердинь. У тій частині пустині є кілька важних криниць.

Ті твердині віддалені одна від одної яких 100 до 300 миль. На північній окраїні Іджіді, там де перехрещується 23° північної ширини і 10° західньої довжини від Ґриніч, лежить твердиня Анаджім.

Був то вчасний ранок.

На вартовій вежі сидить вояк, араб, і розглядається довкола. Час від часу встане, зробить кілька скорих рухів, щоби загрітися, бо схід сонця приносить зо собою в цій частині Сагари порядну студінь, що триває з годину.

Нараз вплив зір на південь, потім щось крикнув до подвіря. Після того по драбині виліз до нього командант варти. Це високий, костистий араб.

Командант глянув у вказаному напрямі, потім на подвіря, на якому вже пробуджується залога до щоденного життя.

Подвіря твердині це досить великий чотирокутник. Здовж його стіни лежать біляві верблюди, з худощавими боками. Та ці звірі наче зо сталі, це найшляхотніша верблюжа раса, верблюжі мегари (біґуни).

Серед подвіря на землі спить залога. Кожний загорнувся в бурнус (вовняний плащ).

Будяться, встають, беруть на себе ремені з набоями.

Чотири чужинці.

Далеко на овиді показалися чотири людські постаті. Наближаються дуже помало, дуже непевною ходою. Часто зупиняються та лягають на землю, щоби відпочати. Кожний з них несе якийсь клунок і рушницю.

На приказ команданта вилізла мала залога твердині по деревах спертих до стіни та уставилася в боєвих місцях.

Не виглядає щоправда, щоби їм могла грозити небезпека від тих чотирьох чужинців, та залога робить це тому, що є такий приказ раз на все, коли наближаються узброєні люди.

Опісля чотири чужинці підійшли аж до муру та впали на землю. Було видно, що вони зовсім виснажені. Їх клунки впали також на землю, рушниці поклали побіч себе.

Коли так лежали горілиць із очима вппленими в команданта твердині, який стояв на мурі над ними, подобали радше на мерців. Лицеві кости виставали з лиця, очі запалися глибоко, барва лиця, що в арабів є темна, тепер була сива.

Два вояки з залоги вийшли з великим шкіряним мішком, яких уживають до поєння верблюдів. Принесли їм воду, якою накропили лежачих арабів. Потім їм помало подавали воду малими вібсковими бляшанками.

Між командантом залоги й чотирма чужинцями вивязалася розмова:

— Ми мегаристи ескадрони мегаристів Адрару, відділ Себкга ель Авідж. Біля криниці Туріні напала на нас переважаюча сили реджібатів. Згинуло нас шістнацять, ми чотири осталися в живих!

— Наш командант поручник Ґардель згинув, а ми всі ранені.

Ранених мегаристів впустили у твердиню. Доволіклися з трудом на подвіря, а там їм вказали спокійний куток, де поклалися.

Та заки заснули, поклали рушниці у піраміду, як велять військові прикази, а між рушницями поставили клунки.

Були то клунки з наметного полотна та білих блюз мегаристів. Від тих клунків розходився погаший запах. Колиж їм сказали, щоби клунки оставили знадвору під муром, не згодилися та сказали рішучо, що з клунками не розлучаться; колиж треба, то спатимуть знадвору, одначе з клунками.

Бій за воду.

В ночі вернувся командант твердині, поручник Де Сісбієль. Його повідомили про прихід чотирьох ранених мегаристів. Сказав, щоби привели їх до нього.

Приволіклися туди всі чотири чужинці з вонючими клунками. Там здали французькому старшині короткий звіт:

„Як ми наближалися до криниці Туріні, побачили ми, що її обсадили повстанські реджібати. Вони отворили на нас пальбу. Їх була переважаюча сила. Тому, що наші мегари мали велику спрагу, а найближча криниця, як знаєш, є дуже далеко, приказав наш командант Ґардель піти наступом на криницю, обсаджену ворогом.

Та тутже кинулися на нас інші реджібати, нам за плечима, що там були скрилися в піскових видмах, як побачили, що ми наближаємося.

Ми мали великі втрати. Лежить там шістнацять наших мертвих. Реджібати повідрізували їм голови та пообдирали одежу до нага. Врятувалося нас лише пять, поручник Ґардель і ми чотири.

Боролися ми, скрившись за мертвими мегарами, в яких застрягли кульки реджібатів, так, що ми всі були лише ранені. Так ми боролися ще й увесь другий день. Ми не мали води, одначе ми пили кров убитих мегарів.

Поручник Ґардель приказав нам потім у ночі, щоби ми пробилися на північ, та передтим наповнили наші ґерби (шкіряні полеві фляшки) кровю мегарів.

Зпочатку йшли ми доволі скоро, потім втомилися, бо поручник утратив багато крови та не мав сили й ми всі були тажко ранені. Тому три дні поручник помер".

Поручник задумався на хвилину, потім прикликав свого заступника й дав йому короткий приказ:

— Хай збереться десять їздців, води й харчі на чотири дні!

Опісля звернувся до одного з чотирьох, що виглядав на найменше втомленого, та спитався його:

— Чи ти чуєшся досить сильний, щоб завести нас там, де лежить мертвий ваш командант? Зараз поїдемо по його тіло.

У приписах стоїть...

Та тут сталося ось що: Чотири мегаристи приклякли, кожний при своєму клунку, розвязали їх і очам присутніх показалося на кусні покраяне тіло французького старшини.

В одному клунку була також його шапка, в другому листи й фотографії, завинені в закровавлене полотно. Потім станув на позір той, що досі здавав звіт, і говорив, вказуючи на покраяне тіло: — Це поручник Ґардель. Як він помер, несли ми його тіло по черзі один за одним. Та вкінці й це вже не йшло, бо ми були виснажені втратою крови, а він був тяжкий. Щоби нам лекше було нести тіло, порізали ми його на кусні та приносимо його тут, бо в приписах стоїть, що мегарист ніколи не покине свого команданта.

Потім сягнув до набійниці, витягнув відтам сірий клаптик паперу, який служить до опаковування патронів, і подав його Сісбієлеві.

На папері було написано олівцем трясеним письмом:

„Підписаний поручник Ґардель стверджує, що мегаристи Ляхдар бен Лярбі, Гамза ульд Могамед, Шеріф бен Гасан, Магомед ульд Бу Амема поводилися по геройськи в боях біля криниці Туріні, а потім несли мене раненого, хоч самі були ранені та не покинули мене до останньої хвилини.

„Здається мені, що вмираю. Поручник Ґардель".

Вшанування мертвого й чотирьох живих.

Годину пізніше на просторі перед твердинею було видно ряд мегаристів у повній зброї на гарних верблюдах. Перед ними попереду поручник Де Сісбієль.

Яких сто кроків далі напереді стояли чотири винужденілі мегаристи. Біля їх ніг лежав клунок у французькому триколіровому прапорі. Потім Де Сісбієль витягнув свою довгу криву шаблю та приказав: „Зброя на позір!"

Мегаристи віддали честь не лише мертвому, але й чотирьом раненим. На дручку твердині на знак поздорову вивісили французький прапор, потім дефілювали всі зо старшиною перед тим, що там лежало на землі, та перед чотирма вірними вояками.

А. І. Васілєва в ролі „ГАЛІ" у фільмі „НАЗАР СТОДОЛЯ" що тепер висвітлюється в Театрі CAMEO, 42ND ST.

Рація.

В купе сидить пані з синком і якийсь пан. Синок зачіпає цілий час незнайомого пана.

— Ромцю! — кричить нарешті мамуся — не зачіпай жида.

За якийсь час пані звертається до незнайомого:

— Перепрошую, котра буде година?

Панок виймає годинник, але не отвирає коверти, лиш показує закритий годинник.

— Прошу отворити, бо я не можу так бачити.

— Як ви, пані, пізнали, що я жид, хоч я убраний, то можете побачити, котра година, хоч годинник у коверті.

Зрозуміли.

Прелеґент говорить довгих 2 години про шкідливість алькоголю. Після реферату приступають до нього селяни і кажуть:

— Дякуємо вам, паночку, щосьте нам так гарно все виснили; але ми, Богу дякувати, не вживаємо отого алькоголю; ми, як пємо, то лише горівку або пиво.

Добрі учні.

Одно муринське племя в Африці звернулося до англійських властей з домаганням прислати їм негайно вчителя. Коли англійці післали муринам учителя, по якімсь часі дістали друге письмо:

— Пришліть другого вчителя, бо тамтого учні зїли.

Лікар: Це лікарство будете пити що години по склянočці. Воно, щоправда, неприемне, та ви примикайте очі й випете раз-два, уявляючи собі, що то горівка.

Хорий: Пане докторе, а чи не міг би я пити горівку, а уявляти собі, що то це недобре лікарство?

З КУЛИКОВА ДО ЛЬВОВА

Я переконався, що щоби дістатися напр. з Куликова до Львова, треба знаменито володіти хоч трома мовами. Мови мусять бути світові, притім хінська зовсім не вистарчае, не зважаючи, що нею говорить 400 міліонів людей.

— Попрошу білет до Львова.

— Проше??

— Попрошу білет третьої кляси до Львова.

— По хіньску не розумем — звучить відповідь.

— BITTE NACH LEMBERG.

— BITTE SEHR.

Я дістав бажаний білет і всів до поїзду. В дорозі роздумую над тим, яким чудом я навчився по китайськи говорити, хоч у Китаю не був.

— Попроше білети!!

Даю свій білет. Кондуктор виглядае досить ввічливий, тому осмілююсь запитати.

— Перепрошую, далеко ще до Львова?

— По хіньску не розумем — відповідае.

— Пане, я також по хінськи не розумію, я говорю по українськи.

— По караїмську також не училем сен.

Виджу, що не розмовлюся з ним, тому даю спокій.

До Львова заїхав без перешкод. Тут всів я до трамваю і здивувався: кондуктор, мій добрий знайомий, українець.

— А, поважання, пане С. — кланяюсь.

Знайомий поглянув на мене, збентеживсь і у відповідь проговорив:

— Пан юж ма білет?

— Ще ні. Попрошу пересідку.

— Не розумем, о цо пану ходзі.

Я зробив великі очі і ще раз попросив:

— Прошу пересідку, їду на Б.

— Пане, ґадай пан по польску, бо пана не розумем.

— Як, по українськи не розумієте, пане С.?

— Не бав сен пан в політике, тут не ест сейм. Прошен білет.

І я дістав білий білет.

У Львові, де тільки в уряді я пробував говорити по українськи, мені казали, що можуть говорити по французьки, німецьки, а навіть по анґлійськи, тільки не по українськи.

Це мене трохи здивувало і поденервувало. До дому вертався я досить злий. У поїзді я ще раз попробував розмовитися з кондуктором по українськи:

— Вибачте, на котру годину будемо в Р.?

— Не розумем пана. По хіньску не умем.

— Такі дурні взагалі не повинні бути кондукторами, — кинув я люто.

— Цоо? Цо пан поведзял??

І пішло: Леґітимація, „уржонд руху", суд і вкінці я заплатив по 5 зл. за кожне слово.

Тепер вчуся по французьки.

— („Комар").

Лесь Ко.

Пан і циган.

Їде пан повозом і стрічае цигана з малим циганчуком.

— Слухай, цигане, збреши щось, дам дуката.

— Та ви казали, що дасьте два.

— Коли казав? Але добре: як казав, то дам два.

— Та ні, пане, ви казали, що дасьте один, а другий то я збрехав.

І мусів пан заплатити.

Чорні ягоди.

— Мама проходжуеться з синком по лісі.

— Видиш, Остапцю, це є чорні ягоди.

— Чорні? Таж вони червоні і білі!

— Бо вони ще зелені. Як будуть сині, тоді будуть чорні.

ПОЛИН ПОЖИТОЧНА РОСТИНА.

Коли хочемо сказати, в якім ступні щось є гірке, кажемо „гірке як полин". Полин (артемізія абсінтіюм) — це загально знана і поширена в старім краю ростина, що має дуже гіркий смак. Вже від дуже давніх часів уживають його як ліку, головно для побудження апетиту. В полині знаходиться органічне хемічне тіло — глюкозид абсинтина, якому ця ростина завдячує свій гіркий смак. Ця абсинтина така сильна, що ще в розчині 1 грам на 60 л. води надае воді гіркий смак.

Як ліку на апетит уживають полину як напару (чаю) або наливки на вині. Полину додають також до вина при фабрикації добірного ґатунку вина, т. зв. вермуту. У Франції залюбки вживають дуже сильної горівки з полином т. зв. абсинту, що скоро провадить до налогу тяжкого алькоголізму.

У старинній Греції та Римі ежували полину як ліку при схоріннях печінки та сечогонний засіб; також уживали його до нищення молів і мишей. Ще тепер у деяких фабриках уживають робітники полинової води, щоб змивати затовщені смарами руки та одіж.

Нині вживають полину як ліку, що побуджує апетит, бо його гіркота подразнює слизову болону шлунка, спричинюючи виділювання соків, потрібних до травлення.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (82)

Дарно заглядав у кожну яругу, підважував камяні брили в надії, що знайде вихід з цеї проклятої „затраченої столиці". Він уже навіть не дбав, щоб, утікши в непроглядні нетри, там сконати. Можливо, що в нетрах його трупа знайде Тарзан і це буде для нього знаком, що нема що далі його шукати. Дарно дуже побоювався, щоб через нього не втратив життя сам Тарзан.

Тимчасом Тарзан усе посувався вперед. Незадовго після того, як відійшов Раглян, Тарзан зі своїм товариством натрапив на памятник з людським черепом. Індіяни здріґнулись. Але вони не реаґували на це так, як наемники Раґляна. Вони цілком не збиралися втікати, тільки з іще більшою пошаною гляділи на Тарзана, стараючись тим підкреслити свою льояльність.

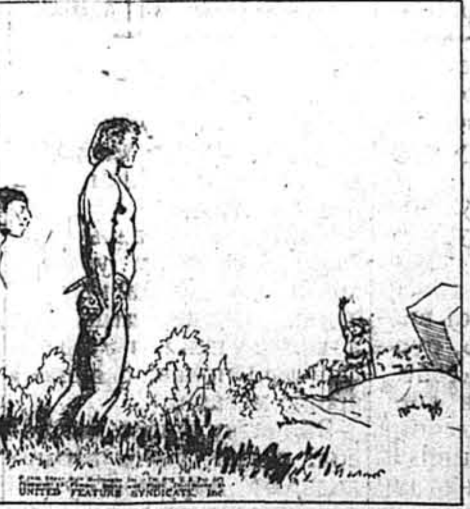

Вони вірили, що Тарзан зносить ці всі труднощі в імя якоїсь справедливої справи. А чесним людям все приемно бут учасниками в боротьбі за якусь велику справу. Тарзан встромив свій зір у памятник та хотів в уяві зобразити його минуле. Втім Юля закричала „Це старий еспанський форт. Ми в поближжі захованого входу до затраченої столиці".

Помовчавши хвильку, Тарзан заговорив: „Тепер ми мусимо бути уважніші ніж досі. Коли ми бзлижаемося до цілі, то наш невидимий ворог теж мусить бути десь у недалекому сусідстві. Я гадаю, що за якої пів години він ударить на нас. Це буде боротьба на життя і смерть. Ми мусимо бути на поготівлі". З тими словами він видряпався на дерево, щоб оглянути околицю.